

Podpora pozitivního chování v praxi rané péče

Představení

- Absolventka výcviku odborníků v metodě PBS v roce 2021 pod záštitou Děti Úplňku, s lektorem Brianem McDonaldem.
- Podpora pozitivního chování (Positive Behaviour Support, PBS) je provázení klienta založené na vysoce etickém přístupu zakládajícím si na respektování potřeb klienta. V rámci PBS se primárně nesnažíme měnit chování klienta (behaviour change), ale jen jeho chování řídit (behaviour management).
- V praxi rané péče využíváme prvky PBS především u dětí se středně těžkým až těžkým mentálním postižením a přidruženou poruchou autistického spektra. Pracujeme především v domácím prostředí klienta, případně postupy přenášíme do prostředí mateřské školy.

Chování náročné na péči

- Rodiče (pečující osoby) popisují chování náročné na péči svého dítěte
 - stresová, krizová situace jak pro dítě, tak pro pečující osobu
- Chování náročné na péči je důsledkem stresu, frustrace, jedná se o způsob komunikace

- „Debriefing“ s pečující osobou / osobami
 - Základem je navázání důvěry a zajištění pocitu bezpečí
 - Podpurný rozhovor, popis emocí, zvládnutí situace, ocenění
 - Co pomohlo, co můžeme udělat příště jinak apod.

Funkční analýza chování

- Jaká je funkčnost daného chování? Co chování vyvolalo?
- Stanovení Operační definice chování

- Rozhovor s rodiči / pečujícími osobami / učiteli
- Pozorování dítěte / přímá práce s dítětem
- V případě souhlasu rodičů náhled do zdravotních zpráv dítěte
- Dotazníková šetření

Uhodil jsem tě, protože jsem chtěl, aby jsi přišel (POZORNOST)

Uhodil jsem se, protože je to příjemné (SEBESTIMULACE)

Uhodil jsem jej, protože mi dává svoje sladkosti (HMATATELNÝ PŘEDMĚT)

Uhodil jsem jej, protože chci být vyhozen ze třídy (ÚNIK/VYHNUTÍ SE)

Uhodil jsem jej, protože mi to dává pocit moci/kontroly

MEAS model

4 základní pilíře podpory klienta, které spojuje jeho životní příběh. Všechny oblasti jsou propojené a vzájemně se ovlivňují.

Z praxe vyplývá, že ve většině případů stačí porozumět potřebám klienta v těchto oblastech a podpořit je, čímž docílíme snížení pravděpodobnosti, že se bude chování náročné na péči vyskytovat.

Volíme tak vhodné **proaktivní** a **reaktivní** strategie.

Komunikace

Jaká je aktuální komunikační úroveň dítěte?

Jak dítě komunikuje své potřeby?

Má nastavený funkční komunikační systém?

Využívají tento systém všichni členové rodiny / školky?

Komunikují pečující osoby s dítětem adekvátně jeho potřebám?

Rozumí pečující osoby co jim dítě sděluje?

Jak pečující osoby reagují na projevy komunikace dítěte?

NEPOCHOPENÍ, FRUSTRACE, STRES

- Zhodnocení aktuální komunikační úrovně dítěte a nastavení funkčního komunikačního systému (AAK)
- Přenesení nastaveného systému do prostředí MŠ (případně obráceně)
- Aktivní spolupráce s logopedem
- Komunikační profil

FYZIOLOGIE

- Chování náročné na péči jako projev bolesti
 - Vliv medikace a jejích vedlejších účinků
 - Zažívání, stravování
 - Onemocnění (akutní/chronická)
 - Věk (projevy sexuality, období vzdoru)
 - Operace, anestezie, reakce na očkování
-
- Zajištění potřebných vyšetření a ošetření dítěte
 - Podpora rodiče i dítěte při přípravě na ošetření jako proaktivní strategie
 - Doprovod rodiny při lékařském ošetření

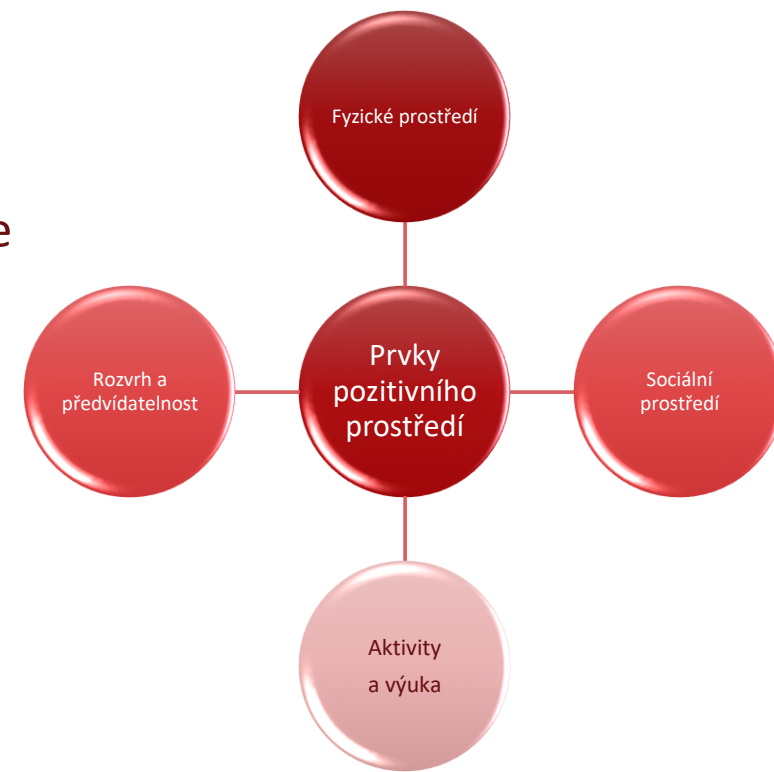
FYZIOLOGIE

- Sensorické vnímání
 - Diagnostika odchylek v sensorickém vnímání dítěte
 - Pozorování dítěte a přímá práce s ním, rozhovor s rodiči
 - Short Sensory Profile, Sensory Integration Checklist
 - Dle výsledků zařazujeme do přímé práce s dítětem prvky Sensorické integrace
 - Řízené konzultace v Multisenzorické místnosti
 - Spolupráce s ergoterapeutem, terapeutem sensorické integrace

PROSTŘEDÍ

- Splňuje prostředí dítěte prvky pozitivního prostředí?
 - Je dostatečně a adekvátně vizualizované, strukturované, předvídatelné?
 - Je zajištěna možnost relaxace a oddechu?
 - Je prostředí vhodné vzhledem ke specifikům v senzoryckém vnímání dítěte?
 - Jsou dítěti nabízeny vhodné aktivity?
- Pomoc s úpravou prostředí v domácnosti i v zařízení dle potřeb dítěte
- Tvorba relaxačních koutků, zapůjčení pomůcek, přenosný Snoezelen

OSOBY

- Touha po pozornosti (dosažení hmatatelné věci) nebo potřeba úniku?
 - Motivation Assasemnet Scale
- Jak pečující osoby reagují na projevy dítěte?
- Je dítěti věnována pozornost v případě, že se neprojevuje chováním náročným na péči?
- Rozumí pečující osoby projevům dítěte a především symptomatice PAS?
- Jsou pečující osoby zajištěny a stabilizovány?
 - Pomoc s hledání a zajištění zdrojů pomoci (homesharing, osobní asistence, dobrovolnictví)
 - Osobní zdroje (volný čas)
 - Neopomíjíme rovněž sourozence dítěte s postižením

PŘÍBĚH

- Jaké jsou životní zkušenosti dítěte samotného, ale i jeho pečujících osob?
 - Může být chování náročné na péči projevem traumatu, poruchou attachmentu?
- Navození důvěry s pečující osobou i dítětem samotným
- Zajištění bezpečí, respektující přístup
- Podpůrný rozhovor
- V případě zájmu pomoc se zajištěním odborné péče

PŘÍKLAD Z PRAXE

- Honzík
 - Přijat s rodinou do služby RP v srpnu 2021
 - V té době susp. dětský autismus, celkové OPMV, neprospívání, nonverbální
 - Dle maminky výrazná agrese vůči sourozencům i autoagrese, v domácím prostředí i venku, bez zjevné příčiny, nezávislá na čase, dlouhotrvající, graduující, záškuby hlavou
 - Janička (2 roky, susp. dětský autismus, Tomášek (4 roky), Lucie (13 let, lehká MR)
- Postup
 - Stabilizace rodiny (tíživá sociální a finanční situace)
 - Psychická podpora maminky
 - Zařízení EEG vyšetření pro vyloučení EPI aktivity
 - Stanovení operačních definicí a funkční analýza chování
 - Např.: ve chvíli, kdy se Janička snaží vzít Honzíkovi jídlo z talíře, Honzík Janičku tahá za vlasy, škrábe do rukou, plive jí do obličeje. Při snaze jej uklidnit pěstmi bouchá maminku, škrábe ji, piští, křičí.
 - Rozhovor s maminkou, Zhodnocení psychomotorického vývoje, studium lékařským zpráv, konzultace s kl. psychologem, Short Sensory Profile, Motivation Assasement Scale

PŘÍKLAD Z PRAXE

- Úprava prostředí – v rámci možností vymezení prostoru pro hru a realizaci všech dětí
 - Změna „zasedacího pořádku“ u stolu, další talíř pro Janičku
 - Nastavení funkční komunikace Honzíka a pravidla komunikace s Honzíkem
 - Edukace rodičů a starších sourozenců o symptomatice PAS
 - Pomůcky ke zmírnění sensorických obtíží
-
- Aktuální stav
 - K chování náročnému na péči dochází občasně, především jako důsledek přetížení nebo jako reakce na „agresi“ ze strany Janičky
 - Maminka ví, jak s chováním náročným na péči pracovat v krizi
 - Rodina je stabilizována sociálně a finančně
 - Honzík navštěvuje přípravný ročník speciální školy, v psychomotorickém vývoji dělá výrazné pokroky

SHRNUTÍ

- Komplexní podpora rodiny s dítětem s chováním náročným na péči
 - Zjištění funkčnosti daného chování
 - Volba a využití vhodné proaktivní, případně reaktivní strategie
 - Snažíme se vždy o co nejjednodušší řešení, vždy s respektem k dítěti
 - Nesnažíme se o změnu chování, ale o jeho management
-
- Myslíme „out of the box“, snažíme se porozumět projevům chování a symptomatice PAS
 - Vždy navazujeme důvěru s pečujícími osobami i dítětem s PAS, dbáme na pocit bezpečí!

Děkuji za pozornost!